

Розділ IV

Мовно-літературна освітня галузь: оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Компетентнісне оцінювання в мовно-літературній галузі НУШ: від перевірки знань до розвитку ключових компетентностей

*Гармашова Інна,
заступник директора з навчально-виховної роботи,
учитель української мови та літератури комунального
закладу «Харківський ліцей № 24
імені І. Н. Путікова Харківської міської ради»
inna.garmashova@gmail.com*

Сучасна система освіти України, визначена реформою Нової української школи, вимагає суттєвої переорієнтації в підходах до викладання та, що не менш важливо, до оцінювання результатів навчання. Відхід від традиційної моделі, переважно репродуктивної, на користь компетентнісного підходу ставить перед педагогами завдання не просто контролювати обсяг засвоєних знань, а й діагностувати здатність здобувачів освіти застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях, мислити критично, творчо, ефективно комунікувати.

Саме тому розроблення якісних дидактичних матеріалів для оцінювання в мовно-літературній освітній галузі, особливо для учнів 5-8 класів, набуває особливої актуальності. Це не лише інструмент верифікації навчальних досягнень, а й потужний засіб для зворотного зв'язку, що сприяє подальшому розвитку особистості здобувача освіти, формуванню його ключових і предметних компетентностей. Метою цієї статті є розгляд практичного кейсу створення таких матеріалів для 5 класу з теми «Невичерпні джерела мудрості» [3], орієнтованих на чотири групи результатів, визначених Державним стандартом: усну взаємодію, роботу з текстом, письмову взаємодію та дослідження мовлення.

Нова українська школа, ґрунтуючись на принципах дитиноцентризму та інтегрованого навчання, прагне сформувати здобувача освіти, здатного до самостійного навчання, критичного осмислення інформації та відповідального громадянства. У цьому контексті оцінювання перестає бути лише способом контролю й перетворюється на невід'ємну частину освітнього процесу, що слугує стимулом для навчання та інструментом для корекції освітньої траєкторії [2, с. 94].

Розроблення дидактичних матеріалів для оцінювання в мовно-літературній освітній галузі для 5-8 класів НУШ є складним, але надзвичайно важливим завданням. Воно вимагає від учителів глибокого розуміння принципів компетентнісного навчання та критеріального оцінювання, а також творчого підходу до створення завдань, що охоплюватимуть усі чотири групи результатів: усну взаємодію, роботу з текстом, письмову взаємодію та дослідження мовлення [4]. Кожен із цих аспектів вимагає унікальних підходів до оцінювання, що не лише фіксуватимуть навчальні досягнення, а й сприятимуть подальшому розвитку

мовно-літературних компетентностей здобувачів освіти. Створюючи такі матеріали, ми не просто перевіряємо, ми навчаємо, мотивуємо та надихаємо учнів на шлях до безперервного самовдосконалення.

Практичне застосування цих дидактичних матеріалів виходить далеко за рамки традиційного контролю знань, перетворюючись на інтерактивний і динамічний процес. Кожне із запропонованих завдань, чи то рольова гра з «Розповіддю від імені героя», чи то аналітична робота зі створенням «Карті казки/легенди», чи творче письмо у форматі «Продовження казки / Власної легенди», чи лінгвістичне дослідження «Мовні скарби фольклору», може бути реалізоване в різних формах організації освітнього процесу. Вони ідеально підходять для індивідуальної роботи, що дозволяє вчителю відстежувати прогрес кожного здобувача освіти та надавати персоналізований зворотний зв'язок. Однак їхня справжня цінність розкривається в парній та груповій роботі, коли учні вчаться співпрацювати, обмінюватися думками, аргументувати свою позицію та приймати спільні рішення. Це не лише поглиблює розуміння матеріалу, а й розвиває соціальні та комунікативні компетентності, які є невід'ємною частиною ключових компетентностей НУШ. Завдання, що вимагають презентації результатів (наприклад, «Мовні скарби фольклору»), дають учням можливість розвивати навички публічного виступу, структурування інформації, роботи з аудиторією, що є вкрай важливими в сучасному світі.

Важливим аспектом ефективного використання дидактичних матеріалів є їхня інтеграція в щоденну педагогічну практику, а не лише застосування для підсумкового контролю. Формувальне оцінювання за допомогою цих завдань дозволяє вчителю оперативно реагувати на потреби учнів, коригувати освітній процес «на ходу». Наприклад, після завдання на усну взаємодію вчитель може звернути увагу на типові мовленнєві помилки, відпрацювати їх на наступних уроках, а вже потім повторно запропонувати схоже завдання. Така циклічність у навчанні та оцінюванні забезпечує глибше засвоєння матеріалу та стійкіше формування навичок.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій значно розширює можливості для створення та використання дидактичних матеріалів. Презентації, інтерактивні дошки, освітні онлайн-платформи можуть бути використані для візуалізації «Карт казок», оформлення результатів лінгвістичних досліджень, запису усних виступів для подальшого самоаналізу та взаємооцінювання. Цифрові інструменти роблять навчання більш захопливим, сучасним і доступним.

Окрім того, важливо враховувати індивідуальні особливості кожного учня. Дидактичні матеріали мають бути гнучкими, дозволяючи адаптувати завдання до різних рівнів підготовки та освітніх потреб. Диференціація завдань, надання можливості вибору, додаткова підтримка для тих, хто потребує, та завдання підвищеної складності для обдарованих учнів – усе це сприяє створенню освітнього середовища, де кожен здобувач освіти відчуває себе успішним і вмотивованим. Це означає, що, наприклад, для завдання «Продовження казки» можна запропонувати різні за складністю початкові уривки або різні вимоги до обсягу та насиченості художніми засобами. Для лінгвістичних досліджень можна варіювати кількість мовних одиниць для аналізу або глибину їхнього тлумачення.

Щоб надати глибшого розуміння процесу створення дидактичних матеріалів, розглянемо докладніше конструювання критеріїв оцінювання, оскільки саме вони забезпечують прозорість і об'єктивність. Для кожного завдання, що відповідає

певній групі результатів, необхідно розробити детальні рубрики або дескриптори, які чітко визначають рівні навчальних досягнень: початковий, середній, достатній та високий. Ці рубрики не просто вказують на кількість помилок чи відсутність елементів, а описують якісні характеристики виконаної роботи, демонструючи прогрес учня від репродуктивного відтворення до творчого застосування та глибокого аналізу.

Наприклад, для завдання «Розповідь від імені героя» (група результатів 1 «Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях») критерії можуть бути сформульовані в такий спосіб. На початковому рівні здобувач освіти може переказати окремі фрагменти сюжету, але його розповідь буде нелогічною, із численними мовленнєвими помилками, бідним словниковим запасом, і він навряд чи зможе передати характер героя чи його емоції. Вербальна взаємодія зі слухачами буде мінімальною. На середньому рівні учень зможе досить повно викласти сюжет, дотримуючись певної логіки, але розповідь може бути дещо шаблонною, без виразної передачі емоцій героя. Мовлення може містити поодинокі граматичні чи лексичні помилки. Здатність дотримуватися ролі та взаємодіяти з аудиторією буде помітною, але не надто впевненою. Для достатнього рівня характерною є логічна, зв'язна та відносно повна розповідь від імені героя, під час якої помітні спроби передачі його характеру та емоцій. Мовлення учня є переважно правильним, з достатнім лексичним запасом. Він демонструє вміння утримувати увагу слухачів та використовувати деякі прийоми виразності. Високий рівень передбачає оригінальну, емоційно насичену та логічно завершену розповідь, що повністю відповідає характеру обраного героя, із використанням яскравих образних засобів. Мовлення учня є багатим, виразним, а його комунікативні навички дозволяють ефективно взаємодіяти з аудиторією, викликаючи жвавий інтерес. Такі детальні рубрики дозволяють не лише об'єктивно оцінити здобувача освіти, а й надати йому чіткі орієнтири для самовдосконалення.

Під час розробки завдань важливо враховувати, що більшість із них потребує поєднання кількох груп результатів. Завдання мають бути побудовані так, щоб учень одночасно аналізував текст, застосовував мовні знання, формулював власні думки й демонстрував творчий підхід. Це дасть змогу досягти повноцінного результату й сформувати мовно-літературну компетентність.

Наприклад, для оцінювання групи результатів 1 «Взаємодія з іншими особами усно, сприймання та використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях» і групи результатів 2 «Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду» можна запропонувати завдання «Казка вчить, прислів'я підтверджує». Учні мають стисло передати зміст прочитаної народної казки, дібрати прислів'я або приказку, яка, на їхню думку, найкраще відображає головну думку твору, й обґрунтувати власний вибір. На початковому рівні здобувач освіти переказує зміст фрагментарно або неточно, не може дібрати прислів'я або добирає невідповідне, обґрунтування відсутнє або формальне. На середньому рівні переказ змісту відтворює основні події, але є пропуски або неточності; дібране прислів'я частково відповідає головній думці; є спроба обґрунтування, але воно неповне, поверхове. На достатньому рівні здобувач освіти переказує текст зв'язно, у логічній послідовності, майже без пропусків, добирає доречне прислів'я, яке відображає

ідею твору, дає обґрунтоване пояснення, у якому простежується зв'язок між змістом казки та прислів'ям. На високому рівні здобувач освіти стисло й чітко передає основний зміст твору, виділяє головне; дібране прислів'я максимально точно узагальнює ідею тексту, пояснення розгорнуте, самостійне, демонструє вміння робити висновки, відображає власні роздуми.

Аналогічний підхід застосовується й до завдань, що стосуються групи результатів 2 «Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду» і групи результатів 4 «Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу». Для «Карти казки / легенди» критерії оцінювання охоплюють як змістовий, так і структурний аспекти. На початковому рівні здобувач освіти може ідентифікувати лише окремі елементи тексту (наприклад, назву та кількох героїв), але його «карта» буде фрагментарною, нечіткою, а логічні зв'язки – відсутніми. Розуміння теми чи ідеї буде поверхневим. На середньому рівні учень зможе заповнити більшість пунктів «карти», але його аналіз може бути поверховим, а пояснення художніх засобів – неповним або неточним. Будуть помітні спроби систематизувати інформацію, але оформлення може бути не надто охайним. Достатній рівень демонструє глибоке розуміння тексту, здатність виділяти всі ключові елементи, коректно визначати тему та ідею. Здобувач освіти вміє аналізувати художні засоби, хоча, можливо, не завжди повно розкриває їхню функцію. «Карта» буде логічно побудована та оформлена. Високий рівень характеризується не лише повним і точним аналізом усіх елементів тексту, а й здатністю до глибокої інтерпретації, висловлення оригінальних міркувань щодо теми та ідеї твору. Учень майстерно виявляє та пояснює роль художніх засобів, а його «карта» є зразком логічності, послідовності, візуальної привабливості та свідчить про повне розуміння матеріалу.

Здобувачам освіти можна дати завдання зі створення «Інтерактивної книги казок та легенд». Це означало б не просто переказ або аналіз, а й розроблення довідкових матеріалів до кожного твору: пояснення застарілих слів, історичного та географічного контексту легенд, символіки образів, аналізу народної стилістики. Здобувачі освіти можуть також створювати завдання для інших читачів цієї «книги», наприклад, вікторини за змістом, кросворди з фольклорними термінами чи навіть власні версії ілюстрацій. Оцінювати в такому разі необхідно глибину розуміння текстів, здатність до синтезу інформації, критичного аналізу та вміння створювати методичні матеріали для інших.

Для оцінювання групи результатів 4 «Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу» у завданні «Мовні скарби фольклору» критерії зосереджуються на точності, глибині аналізу та презентаційних навичках. На початковому рівні учень може виписати кілька мовних одиниць, але їхнє пояснення буде неточним або відсутнім. Систематизація матеріалу буде відсутня. На середньому рівні учень здатний виписати приклади за заданими категоріями, надати орієнтовне пояснення, але аналіз функцій цих мовних одиниць буде поверхневим. Оформлення може бути не дуже охайним. Достатній рівень демонструє правильне виписування прикладів, точне пояснення їхнього значення, а також спроби аналізу їхньої ролі в тексті. Робота буде логічно

структурована й акуратно оформлена. На високому рівні учень не лише точно виписує та пояснює значення мовних одиниць, а й глибоко аналізує їхню стилістичну та емоційну функцію в контексті твору. Робота є результатом ґрунтовного дослідження, має чітку структуру, бездоганне оформлення, а презентація (якщо вона передбачена) є чіткою, впевненою та переконливою.

Під час оцінювання групи результатів 3 «Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами в цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови» здобувачі освіти можуть вибирати між «Продовженням казки» та «Власною легендою». В обох випадках критерії оцінювання також мають бути багатоаспектними. Для початкового рівня типовим є невеликий за обсягом текст із численними орфографічними, пунктуаційними та граматичними помилками, відсутністю логіки у викладі, невідповідністю жанру та бідним словниковим запасом. Творчий задум буде майже непомітним. На середньому рівні учень створює текст, що має певну логіку, але містить значні недоліки в грамотності, структурі та стилістиці. Спроби творчого підходу будуть помітні, але не доведені до кінця, а жанрові особливості можуть бути дотримані не повною мірою. Достатній рівень передбачає зв'язний, логічний текст, що в цілому відповідає обраному жанру. Можуть бути поодинокі помилки в орфографії, пунктуації чи граматиці, але вони не впливають на загальне розуміння. Учень демонструє вміння використовувати певні художні засоби та виявляє творчий підхід. На високому рівні створюється оригінальний, креативний, логічно побудований текст, що повністю відповідає жанровим особливостям, відзначається багатством мови, використанням різноманітних художніх засобів і досконалою грамотністю. Такий текст демонструє глибоке розуміння теми та здатність до самостійного творчого мислення.

Ці розгорнуті дескриптори рівнів є основою для ефективного формувального оцінювання. Вони дають учневі чітке уявлення про те, що саме необхідно покращити, а вчителю – інструмент для об'єктивного визначення прогресу. Окрім того, важливою складовою є зворотний зв'язок – не просто бал, а розгорнутий коментар, що вказує на сильні сторони роботи та конкретні напрями для вдосконалення. Наприклад, замість «Погано» чи «Добре» варто написати: «Твоя розповідь була емоційною, але зверни увагу на послідовність викладу подій» або «Дуже вдало використано фразеологізми, спробуй тепер пояснити їхню історичну зумовленість». Такий зворотний зв'язок стає справжнім інструментом розвитку, а не просто констатацією факту.

Окрім згаданих аспектів, цікавим і перспективним напрямом у розробці дидактичних матеріалів є їхня інтеграція з елементами гейміфікації та використання проєктної діяльності. Ці підходи не лише підвищують мотивацію учнів, роблячи процес оцінювання менш стресовим і більш захопливим, а й дозволяють оцінювати комплексні компетентності в умовах, максимально наближених до реального життя.

Так, наприклад, замість традиційного підсумкового контролю за темою «Невичерпні джерела мудрості» можна запропонувати учням створити командний проєкт під назвою «Музей української казки та легенди». Це завдання буде охоплювати всі чотири групи результатів навчання й дозволить оцінити їх у синергії. У рамках цього проєкту здобувачі освіти можуть бути розділені на групи, кожна з яких відповідатиме за створення певного «експоната» або «зали» музею.

Для оцінювання усної взаємодії завданням може стати розробка та проведення інтерактивної екскурсії «музеєм» для молодших школярів або батьків. Це вимагатиме від них не тільки глибокого знання матеріалу – сюжетів казок, характеристик героїв, але й уміння адаптувати мовлення до конкретної аудиторії, чітко та емоційно висловлюватися, відповідати на запитання, підтримувати інтерес. Оцінювання відбуватиметься за критеріями, що вже були розглянуті: змістовність, виразність, комунікативність, але з додатковим акцентом на здатність до взаємодії з різною аудиторією та її залучення.

Для письмової взаємодії проєктним завданням може стати створення «Літературної майстерні казкових персонажів». Здобувачі освіти, обравши певного героя (наприклад, козак-характерник, мудра дівчина, тварини-персонажі), мають написати серію коротких творів від їхнього імені: щоденникові записи, листи до інших персонажів, власні «поради мудрості» для сучасних дітей, або навіть короткі сценарії лялькових вистав за мотивами казок. Це вимагає не просто вміння писати, а й глибокого занурення в психологію персонажа, розуміння його мови та цінностей, а також застосування різних стилів і жанрів.

Для оцінювання роботи з текстом доцільною, на нашу думку, є міжмистецька інтеграція. У сучасному світі, де фольклорні мотиви часто використовуються в кіно, рекламі, комп'ютерних іграх, здобувачам освіти буде цікаво досліджувати, як народні образи та сюжети трансформуються в масовій культурі. Наприклад, завдання може полягати в аналізі того, як образ Котигорошка представлений у мультфільмі та в народній казці, виявленні спільних і відмінних рис, оцінці коректності інтерпретації. Це розвиває не лише текстуальний аналіз, а й уміння розрізняти автентичні джерела від вторинних, розуміти вплив медіа на сприйняття культурних надбань, формувати власну аргументовану думку щодо медійних продуктів. Окрім того, аналізуючи медіаджерела, варто звернути увагу на важливість формування в учнів навичок медіаграмотності та критичного ставлення до інформації.

Дослідження мовлення може бути інтегроване у створення «Лінгвістичної лабораторії фольклору». Здобувачі освіти можуть досліджувати, наприклад, етимологію імен казкових героїв, походження специфічних виразів, що використовуються у фольклорі, або регіональні особливості мови в різних версіях казок. Оцінювання стосуватиметься глибини дослідження, точності лінгвістичного аналізу, уміння працювати з джерелами інформації та оригінальності представлення результатів.

Такий комплексний проєктний підхід до оцінювання дозволяє не тільки інтегрувати всі чотири групи результатів, а й формує в здобувачів освіти ключові компетентності: уміння вчитися протягом життя, ініціативність і підприємливість, соціальні та громадянські компетентності, екологічну грамотність (якщо проєкт передбачає зв'язок фольклору з природою), та, безумовно, інформаційно-комунікаційну компетентність. Такий підхід робить оцінювання не просто перевіркою, а захопливим творчим процесом, який спонукає учнів до активного занурення у світ української мови та літератури. Він відкриває шлях до справжнього розуміння того, що навчання – це не лише запам'ятовування, а й створення, відкриття та постійне вдосконалення.

Окрім інтеграції чотирьох груп результатів через проєктну діяльність, особливої уваги заслуговує розвиток метакогнітивних навичок учнів через механізми самооцінювання та взаємооцінювання. Це не просто методи контролю,

а потужні дидактичні інструменти, що спонукають здобувачів освіти до рефлексії над власним навчанням, усвідомлення своїх сильних сторін і зон росту. У контексті створення дидактичних матеріалів це означає, що до кожного завдання, особливо до комплексних чи творчих, мають бути розроблені не лише критерії для вчителя, а й чіткі інструкції та рубрики для учнів, які вони можуть використовувати для самостійного аналізу власної роботи й оцінки робіт однолітків.

Наприклад, після виконання завдання для оцінювання групи результатів «Письмово взаємодіє», такого як «Продовження казки» або «Власна легенда», здобувачам освіти можна запропонувати заповнити «Чеклист самооцінювання». Він може містити запитання, що відповідають розробленим критеріям: «Чи мій текст логічно побудований?», «Чи використовував(-ла) я художні засоби, щоб зробити розповідь яскравішою?», «Чи є помилки в орфографії та пунктуації?», «Чи відповідає моя робота вибраному жанру?». Поряд із кожним запитанням учень ставить позначку та, що найважливіше, пише короткий коментар-обґрунтування. Такий підхід спонукає не лише до пошуку помилок, а й до осмислення процесу їхнього виникнення та шляхів виправлення.

Взаємооцінювання, у свою чергу, розвиває в здобувачів освіти критичне мислення, уміння об'єктивно оцінювати чужу роботу, надавати конструктивний зворотний зв'язок і сприймати критику. Для цього можна організувати «галерею робіт», де учні анонімно обмінюються своїми творами, а потім, використовуючи ті ж критерії та рубрики, що й для самооцінювання, аналізують роботи однолітків. Важливо навчити здобувачів освіти, що зворотний зв'язок має бути доброзичливим, конкретним і спрямованим на розвиток. Замість загального «мені не сподобалося» слід навчати їх формулювати: «Мені сподобався твій опис головного героя, але, можливо, варто додати більше деталей про місце подій, щоб краще уявити атмосферу казки». Цей етап, коли учні виступають у ролі «педагогів», є надзвичайно цінним для їхнього особистісного зростання та формування почуття відповідальності за спільний результат.

Отже, розроблення дидактичних матеріалів для оцінювання в мовно-літературній освітній галузі в контексті НУШ є динамічним процесом, що постійно еволюціонує. Воно виходить за межі простого контролю, стає невід'ємною частиною інтерактивного навчання, що стимулює всі чотири групи результатів: усну взаємодію, роботу з текстом, письмову взаємодію та дослідження мовлення. Включення елементів гейміфікації, проектної діяльності, а також системне використання самооцінювання та взаємооцінювання перетворює оцінювання на інструмент розвитку, що формує в здобувачів освіти не лише предметні, а й ключові компетентності, необхідні для успішного життя в сучасному світі. Це шлях до формування відповідального, критично мислячого, творчого громадянина, який цінує свою мову, культуру та здатний до безперервного навчання.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення: 31.07.2025).
2. Корицька Г. Р., Омельченко Л. В. Мовно-літературна галузь. Нова українська школа у базовій середній освіті: впевнені кроки Запорізької області: науково-методичний посібник. Відп. ред. Т. Є. Гура. КЗ «ЗОШПО» ЗОР. Запоріжжя : ЗОШПО, 2022. 303 с.
3. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Архипова В. П., Січкач С. І., Шило С. Б.). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5->

9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.lit.5-6-kl.Arkhypova.Sichkar.Shylo.14.07.pdf

(дата звернення: 02.08.2025).

4. Наказ МОН від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsiishchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia> (дата звернення: 03.08.2025).

5. Нові вимоги, підходи до оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та його функцій: методичні рекомендації [Електронне видання]. Авт. кол.: А.С. Остапенко, Ю.А. Посмітна, О.І. Грінченко, О.В. Григорович, С.В. Клімова, З.І. Кравченко, О.О. Моліна, Л.Ю. Огньова, Ю.В. Радченко, О.О. Румянцева-Лахтіна, О.М. Саввіч, Л.А. Синиця, С.Б. Ставицький, С.Г. Федченко, Г.С. Яценко; за заг. редакцією Л.Д. Покроєвої. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2024. 84 с.

6. VII Волошинські читання «Шкільна мовно-літературна освіта: традиції і матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції» (17 травня 2019 р., м. Київ). Ін-т педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 373 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716292/1/zbirnyk-materialiv-voloshyns%60ki-chytannya.pdf> (дата звернення: 03.08.2025).

Розроблення комплексних підсумкових робіт із літератури й оцінювання за групами результатів на основі тексту: практичні поради

*Румянцева-Лахтіна Оксана,
доктор філософії в галузі знань «Гуманітарні
науки» зі спеціальності «Філологія», доцент
кафедри сучасних методик навчання
КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»
roksik2911@gmail.com*

Освітня реформа Нової української школи (НУШ) вимагає від учителів-філологів перегляду традиційних підходів до оцінювання знань учнів. Особливо це стосується літературної освіти, де звичні методи не завжди відображають реальний рівень як ключових, так і **літературознавчих компетентностей** та сприяють умінню глибоко аналізувати художні твори. До того ж, стандартні види роботи (аудіювання, читання мовчки, перекази) покривають лише незначну частину загальних результатів мовно-літературної галузі, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти, тому важливим компонентом організації освітнього процесу на уроках літератури є **текстоцентричний підхід**, що має стати основою для розробки комплексних підсумкових робіт. Такий підхід дозволяє всебічно оцінити ключові компетентності та наскрізні вміння учнівства.

Суть та принципи текстоцентричного підходу.

Текстоцентричний підхід полягає у визнанні художнього тексту головним об'єктом вивчення та аналізу. Уся навчальна діяльність організовується навколо конкретного тексту, який є не лише матеріалом для читання, але й ключовим елементом, що об'єднує всі аспекти літературного аналізу.

Успіх підсумкової роботи значною мірою залежить від правильного **вибору тексту** (або його уривків). Удаю підібраний текст дозволить учням повною мірою розкрити аналітичний потенціал, продемонструвати знання літературознавчих і ключових компетентностей, читацьких умінь, створити оригінальне дослідження або продовження.